

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično gonjenje
osoba odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-09-92-PT
Datum: 13. oktobar 2011.
Original: engleski

PRED PRETRESNIM VIJEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsjedavajući
sudija Bakone Justice Moloto
sudija Christoph Flügge

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 13. oktobra 2011. godine

TUŽILAC

protiv

RATKA MLADIĆA

JAVNO

**ODLUKA PO OBJEDINJENOM ZAHTJEVU TUŽILAŠTVA ZA RAZDVAJANJE
OPTUŽNICE, ZA VOĐENJE ZASEBNIH SUĐENJA I ZA IZMJENU OPTUŽNICE**

Tužilaštvo:
g. Dermot Groome
g. Peter McCloskey

Branilac optuženog:
g. Branko Lukić

I. ISTORIJAT POSTUPKA

1. Dana 27. maja 2011. godine, sudija Međunarodnog suda, postupajući u skladu s pravilom 50(A)(i)(b) Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik), djelimično je odobrio zahtjev tužilaštva za izmjenu Optužnice od 11. novembra 2002. godine (dalje u tekstu: Prva izmijenjena optužnica) protiv Ratka Mladića (dalje u tekstu: optuženi).¹ Sudija je odbio zahtjev da se u Optužnicu uvrsti incident opisan u tački 12 Priloga E Predložene optužnice (dalje u tekstu: zločin u Bišini) zbog toga što nije zadovoljio kriterij *prima facie* iz člana 19 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut).² Dana 1. juna 2011. godine, tužilaštvo je protiv optuženog podnijelo izmijenjenu optužnicu koja nije sadržala zločin u Bišini (dalje u tekstu: Druga izmijenjena optužnica).³ Dana 4. jula 2011. godine, Vijeće je, na osnovu pravila 62(A)(iv) Pravilnika, u ime optuženog navelo da se on izjašnjava da nije kriv ni po jednoj od tačaka Druge izmijenjene optužnice.⁴

2. Dana 16. avgusta 2011. godine, tužilaštvo je podnijelo objedinjeni zahtjev (dalje u tekstu: Zahtjev), kojim je tražilo odobrenje za sljedeće: (1) da Drugu izmijenjenu optužnicu razdvoji na dvije optužnice (dalje u tekstu: Optužnica u vezi sa Srebrenicom, odnosno Optužnica u vezi sa Sarajevom, opštinama i uzimanjem talaca); (2) da se prvo održi suđenje po Optužnici u vezi sa Srebrenicom; i (3) da se, na osnovu dodatnih propratnih materijala, zločin u Bišini uvrsti u Optužnicu u vezi sa Srebrenicom, ili (ako razdvajanje ne bude odobreno) u Drugu izmijenjenu optužnicu (dalje u tekstu: Predložena treća izmijenjena optužnica).⁵ Dana 31. avgusta 2011. godine, odbrana je podnijela svoj odgovor u kojem se usprotivila Zahtjevu (dalje u tekstu: Odgovor).⁶ Dana 7. septembra 2011. godine, tužilaštvo je zatražilo odobrenje da podnese repliku i istovremeno podnijelo repliku kao povjerljivi Prilog A (dalje u tekstu:

¹ *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. IT-09-92-I, Odluka u vezi s izmjenom Optužnice, 27. maj 2011. godine, par. 17, 20; v. i *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. IT-09-92-I, Zahtjev za izmjenu Optužnice i za izdavanje naloga na osnovu pravila 53(A), 55 i 59bis(A), 10. maj 2010. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, predmet br. IT-95-5/18-I, Izmijenjena optužnica, 11. oktobar 2002. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, predmet br. IT-95-5/18-I, Nalog kojim se odobrava podnošenje Izmijenjene optužnice i potvrđuje Izmijenjena optužnica, 11. novembar 2002. godine; *Tužilac protiv Radovana Karadžića i Ratka Mladića*, predmet br. IT-95-5/18-I, Nalog o razdvajanju postupka protiv Ratka Mladića, 15. oktobar 2009. godine.

² Odluka u vezi s Drugom izmijenjenom optužnicom, par. 17, 20. Dana 27. maja 2011. godine, predsjednik Međunarodnog suda izdao je nalog kojim je predmet dodijelio Pretresnom vijeću I i rasporedio trojicu sudija u to Pretresno vijeće. V. *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. IT-09-92-I, Nalog kojim se raspoređuju sudije u predmet pred Pretresnim vijećem, 27. maj 2011. godine, str. 2.

³ *Tužilac protiv Ratka Mladića*, predmet br. IT-09-92-I, Tužiočeva druga izmijenjena optužnica, 1. juni 2011. godine.

⁴ T. 45-50.

⁵ Objedinjeni zahtjev za razdvajanje Optužnice, za vođenje zasebnih suđenja i za izmjenu Optužnice u vezi sa Srebrenicom koja bi nastala razdvajanjem, s javnim Prilozima A-C i povjerljivim Prilogom D, 16. avgust 2011. godine, par. 1, 30-31.

⁶ Odgovor odbrane kojim se protivi Objedinjenom zahtjevu tužilaštva za razdvajanje Optužnice, za vođenje zasebnih suđenja i za izmjenu Optužnice u vezi sa Srebrenicom koja bi nastala razdvajanjem, 31. avgust 2011. godine (povjerljivo); Odgovor odbrane kojim se protivi Objedinjenom zahtjevu tužilaštva za razdvajanje Optužnice, za vođenje zasebnih suđenja i za izmjenu Optužnice u vezi sa Srebrenicom koja bi nastala razdvajanjem, 31. avgust 2011. godine (javna redigovana verzija).

Replika).⁷ Dana 8. septembra 2011. godine, Vijeće je odobrilo podnošenje replike, smatrajući da je podnošenjem povjerljivog Priloga A izvršeno podnošenje Replike, te je o tome neslužbenim putem obavijestilo strane u postupku.

II. ARGUMENTI STRANA U POSTUPKU

A. Zahtjev

3. Tužilaštvo tvrdi da je razdvajanje optužnice i održavanje zasebnih suđenja u interesu pravde, i to na osnovu sljedećih pet faktora: (1) zasebna suđenja bi imala najveće izgleda da se žrtvama dodijeli pravda; (2) zasebnim suđenjima bi se moglo efektivnije upravljati; (3) zasebnim suđenjima se optuženom ne bi nanijela šteta; (4) razdvajanjem Druge izmijenjene optužnice bi se moglo bolje reagovati na nepredvidljivi razvoj događaja u slučaju da se zdravstveno stanje optuženog pogorša; i (5) razdvajanje optužnice je u skladu s Pravilnikom, pri čemu je tužilaštvo uputilo na implicitna i inherentna ovlaštenja Pretresnog vijeća, kao i ona koja su mu dodijeljena na osnovu pravila 54.⁸

4. Tužilaštvo tvrdi da bi se, ukoliko razdvajanje bude odobreno, prvo trebalo održati suđenje po Optužnici u vezi sa Srebrenicom, iz sljedećih razloga: (1) ekspeditivno donošenje presude u vezi sa zločinima u Srebrenici bilo bi poželjno s obzirom na to da se optuženi tereti da je imao centralnu ulogu i da snosi odgovornost za te događaje; (2) efikasnije i ekspeditivnije upravljanje predmetom u svim fazama postupka donijelo bi praktičnu korist, budući da je predloženi predmet u vezi sa Srebrenicom kompaktniji u vremenskom i geografskom smislu; i (3) zasebnim suđenjem u predloženom predmetu u vezi sa Sarajevom, opštinama i taocima, optuženom bi se pružilo više vremena za pretpretresne istrage i pomoglo u planiranju i organizovanju njegove odbrane.⁹ Tužilaštvo procjenjuje da bi svoj dokazni postupak u predmetu u vezi sa Srebrenicom moglo da okonča u okviru perioda od godinu dana.¹⁰ Tužilaštvo je, na kraju, podnijelo propratne materijale u vezi sa zločinom u Bišini.¹¹

⁷ Zahtjev tužilaštva za podnošenje replike na Odgovor odbrane na Zahtjev tužilaštva za razdvajanje i izmjenu optužnice u vezi s Bišinom, s povjerljivim Prilogom A, 7. septembar 2011. godine.

⁸ Zahtjev, par. 2, 3, 15-22.

⁹ Zahtjev, par. 23-25.

¹⁰ Zahtjev, par. 7; v. i Zahtjev, par. 11-13 i Prilog A, gdje se navode predložene izmjene i skraćanja Optužnice u vezi sa Srebrenicom u odnosu na trenutno važeću Druhu izmijenjenu optužnicu.

¹¹ Povjerljivi Prilog D Zahtjevu.

B. Odgovor

5. Odbrana tvrdi sljedeće: (1) razdvajanje optužbi i zasebna suđenja jednom jedinom optuženom, koje predlaže tužilaštvo, nisu predviđeni Statutom ni Pravilnikom i nisu u skladu s praksom ovog Međunarodnog suda kad je u pitanju tumačenje zakona; (2) predloženo razdvajanje krši načelo zakonitosti jer bi predstavljalo retroaktivnu primjenu "novog" zakona jer zakon koji je u predmetno vrijeme bio na snazi, odnosno Zakon o krivičnom postupku SFRJ (dalje u tekstu: Zakon SFRJ), ne bi dopustio razdvajanje; (3) ispravan pravni kriterij za razdvajanje bila bi situacija u kojoj bi optuženom bila nanesena šteta spajanjem optužbi, a njegova primjena u ovom slučaju pokazuje da optuženom nije nanesena šteta Drugom izmijenjenom optužnicom; i (4) razdvajanjem bi se nanijela šteta optuženom i ugrozilo bi se njegovo pravo na pravično suđenje.¹²

6. U vezi s konkretnom tvrdnjom (4), odbrana iznosi argumente da bi razdvajanje: (a) uskratilo optuženom adekvatno vrijeme za pretpretresnu pripremu za drugo suđenje zbog toga što odbrana raspolaže ograničenim resursima da bi istovremeno vodila i pripremala odbranu za oba suđenja; (b) uskratilo optuženom mogućnost da efikasno i na razuman način izvede svoju odbranu jer je "nemoguće shvatiti događaje u Srebrenici bez razumijevanja događaja koji su im prethodili"; i (c) učinilo predmet još složenijim i zahtijevalo ponavljanje svjedočenja svjedoka. Odbrana iznosi i argument da bi to od optuženog zahtijevalo da se angažuje na pretpretresnim pripremama za drugi predmet dok istovremeno radi na prvom predmetu ili na žalbi u prvom predmetu, što mu oduzima vrijeme za pripremu za svoj(e) predmet(e). S tim u vezi, odbrana tvrdi da će slabo zdravstveno stanje optuženog umanjiti njegovu sposobnost da radi s braniocem i da će mu, stoga, za pripremu za svoj(e) predmet(e) biti potrebno *više*, a ne manje vremena.¹³ Pored toga, odbrana tvrdi da bi se vođenjem dvaju suđenja ugrozilo pravo optuženog da se smatra nevinim dok mu se ne dokaže krivica zbog toga što se činjenične matrice u dvije predložene optužnice preklapaju, tako da bi se zaključci o činjenicama s prvog suđenja potencijalno mogli koristiti protiv optuženog na drugom suđenju.¹⁴

7. Na kraju, odbrana tvrdi da prpratni materijal koji je dostavljen u svrhu uvrštavanja zločina u Bišini u optužnicu ne ispunjava kriterij *prima facie* i da bi se takvom izmjenom optužnice optuženom nanijela šteta jer odbrana takvim navodima ne bi bila u dovoljnoj mjeri obaviještena da bi mogla da

¹² Odgovor, par. 3-14, dokazni predmet A.

¹³ Odgovor, par. 16-21.

¹⁴ Odgovor, par. 22-23.

provede istragu ili konstruiše odbranu, a time bi se predmet iskomplikovao i došlo bi do njegovog odgađanja.¹⁵

C. Replika

8. Tužilaštvo ponavlja svoj stav da se razdvajanjem ne bi nanijela šteta optuženom ni ugrozila presumpcija njegove nevinosti, da je ispravan pravni kriterij za razdvajanje to da li bi se predloženim razdvajanjem nanijela šteta optuženom, da kasno hapšenje optuženog predstavlja relevantan faktor, te da prpratni materijal sadrži dovoljne *prima facie* dokaze u vezi sa zločinom u Bišini.¹⁶

9. U odgovor na tvrdnje odbrane, tužilaštvo dalje iznosi sljedeće argumente: (1) pored implicitnih i inherentnih ovlaštenja Pretresnog vijeća i odredbi pravila 54, i pravilo 72(A)(iii) pruža osnovu za razdvajanje tačaka optužnice i, premda se na njega obično pozivaju optuženi, tužilaštvo takođe može da se pozove na pravilo 72(A)(iii), i (2) načelo zakonitosti se ne primjenjuje na procesno pravo, već na krivično-materijalno pravo, a Zakon SFRJ nije mjerodavan na Međunarodnom sudu.¹⁷

III. MJERODAVNO PRAVO

10. Član 20(1) Statuta predviđa da pretresno vijeće mora osigurati da suđenje bude pravično i ekspeditivno, uz puno poštovanje prava optuženog.

11. Član 21(4)(b) i (c) Statuta predviđa da se optuženom garantuju minimalna prava da ima odgovarajuće vrijeme za pripremu svoje odbrane i da mu se sudi bez nepotrebnog odgađanja.

A. Razdvajanje optužnice i vođenje dvaju suđenja

12. Pravilo 49 Pravilnika predviđa da:

Jedna optužnica može da obuhvata dva ili više krivičnih djela ako niz djela koja su počinjena zajedno tvore jednu transakciju i ako je ta krivična djela počinio isti optuženi.

13. Pravilo 48 Pravilnika predviđa da:

Protiv osoba optuženih za ista ili različita krivična djela počinjena tokom iste transakcije može da se podigne jedna optužnica i može im se zajedno suditi.

¹⁵ Odgovor, par. 26-29.

¹⁶ Replika, par. 7-8, 10-20.

¹⁷ Replika, par. 4-5, 9.

14. Pravilo 82(B) Pravilnika predviđa da:

Pretno vijeće može izdati nalog da se osobama zajedno optuženim prema pravilu 48 sudi odvojeno ako to smatra potrebnim da bi se izbjegao sukob interesa koji može ozbiljno da nanese štetu optuženom, ili da bi se zaštitili interesi pravde.

15. Žalbno vijeće u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* zauzelo je stav da, shodno pravilu 49, ukoliko je zadovoljen kriterij "iste transakcije", pretno vijeće ima diskrecione ovlasti da odlučuje o tome da li bi optužbe trebale da budu spojene u jednu optužnicu (Odluka po žalbi u predmetu *Slobodan Milošević*).¹⁸ Prilikom primjene svojih diskrecionih ovlasti, pretno vijeće ocjenjuje relevantna obrazloženja i činjenice koji su mu predloženi u predmetu u kojem rješava.¹⁹ Ukoliko pretnom vijeću, nakon što odobri spajanje na osnovu pravila 49, postane očigledno da suđenjem više nije moguće upravljati, ono može naložiti razdvajanje optužbi.²⁰

16. Premda se pravilo 48 i pravilo 49 primjenjuju na različite vrste spajanja, pretno vijeće, u skladu s odredbama oba pravila razmatra slične pravne uslove i ocjenjuje slične faktore.²¹ Shodno pravilu 48, odluka o spajanju ili razdvajanju optužbi spada u domen diskrecionih ovlasti pretnih vijeća i zahtijeva složeno uravnoteženje nematerijalnih faktora u svrhu pravilnog regulisanja postupka.²² Shodno pravilu 82(B), prilikom razmatranja razdvajanja predmeta u prethodno spojenom suđenju, pretna vijeća procjenjuju da li bi spojeni postupak doveo do nanošenja ikakve ozbiljne štete optuženima i da li bi se razdvajanjem predmeta zaštitili interesi pravde.²³

17. Pravilo 72(A)(iii) Pravilnika predviđa mogućnost podnošenja preliminarnih podnesaka kojima se traži razdvajanje tačaka združenih u jednoj optužnici prema pravilu 49.

B. Izmjena Optužnice kako bi se u nju uvrstio zločin u Bišini

18. Član 19, paragraf 1 Statuta predviđa sljedeće:

¹⁸ *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-99-37-AR73, Obrazloženje odluke po interlokutornoj žalbi tužioca na odbijanje zahteva za spajanje postupka, 18. april 2002. godine, par. 3, 22.

¹⁹ Odluka po žalbi u predmetu *Slobodan Milošević*, par. 6.

²⁰ Odluka po žalbi u predmetu *Slobodan Milošević*, par. 26.

²¹ *Tužilac protiv Zdravka Tolimira, Radivoja Miletića i Milana Gvere*, predmet br. IT-04-80-AR73.1, Odluka po Interlokutornoj žalbi Radivoja Miletića na Odluku Pretresnog vijeća o spajanju postupaka, 27. januar 2006. godine, par. 5.

²² *Tužilac protiv Theonesteza Bagozora, Aloysa Ntabakuzeza i Anatolea Nsengiyimve*, predmet br. ICTR-98-41-A, Odluka po Zahtjevu Aloysa Ntabakuzeza za razdvajanje optužbi, zadržavanje rasporeda podnošenja podnesaka i formalnu zabranu nepravovremenog podnošenja Podneska respondenta od strane tužilaštva, 24. juli 2009. godine, par. 24.

²³ *Ibid.*

Optužnicu pregleda sudija pretresnog vijeća kojem je ona dostavljena. Ako se uvjeri da je tužilac utvrdio da *prima facie* postoje osnove, sudija će potvrditi optužnicu. Ako se u to ne uvjeri, optužnica se odbacuje.

19. Pravilo 50(A) Pravilnika predviđa sljedeće:

(A) (i) Tužilac može izmijeniti optužnicu: [...]

(c) kada se predmet dodijeli pretresnom vijeću, uz odobrenje tog pretresnog vijeća ili sudije tog pretresnog vijeća, nakon što se saslušaju strane; [...]

(ii) Nezavisno od bilo kakvih drugih faktora relevantnih za korištenje diskrecionih ovlaštenja, odobrenje da se izmijeni optužnica izdaje se samo onda kada se pretresno vijeće ili sudija uvjere da postoji dokazni materijal u prilog odobravanju predloženih izmjena koji zadovoljava kriterije iz člana 19, stav 1, Statuta. [...]

(B) Ako izmijenjena optužnica sadrži nove optužbe, a optuženi je već stupio pred sudiju ili pretresno vijeće u skladu s pravilom 62, optuženi ponovo stupa pred sud čim to bude moguće kako bi mu se dala prilika da se izjasni o krivici po novim optužbama.

(C) Optuženom se daje rok od dodatnih trideset dana da uloži preliminarne podneske na osnovu pravila 72 u vezi s novim optužbama, a datum početka suđenja po potrebi može se odgoditi kako bi se osiguralo dovoljno vremena za pripremu odbrane.

20. Iako će sudija ili pretresno vijeće u načelu dati odobrenje za izmjenu optužnice ukoliko se uvjeri "da se na suđenju presuđuje o pitanjima bitnim za predmet, takvo odobrenje neće biti dato ako izmjene ne ispunjavaju oba od sljedećih uslova: one ne smiju nanijeti nepravilnu štetu optuženom kada se sagledaju u svjetlu okolnosti u predmetu u cjelini i, ako su predložene izmjene suštinske, one moraju biti potkrijepljene dokumentacijom ili drugim materijalima koji *prima facie* ispunjavaju kriterijume navedene u članu 19 Statuta".²⁴ Statut ne definiše koncept *prima facie* dokaza.²⁵ Koncept tih dokaza je definisan kao "vjerodostojni dokazi koji (ako ih odbrana ne pobije) mogu da predstavljaju dovoljnu osnovu da se optuženom izrekne osuđujuća presuda po nekoj optužbi".²⁶

21. U vezi s uslovom da se izmjenom optužnice optuženom ne smije nepravilno nanijeti šteta, dva faktora su od naročitog značaja: izmjenom se optuženom ne smije uskratiti adekvatna mogućnost da pripremi efikasnu odbranu i ta izmjena ne smije negativno uticati na pravo optuženog na osnovu člana 21 Statuta da mu se sudi bez nepotrebnog odgađanja.²⁷ Kada izmjena optužnice rezultira uvođenjem

²⁴ Odluka u vezi s Drugom izmijenjenom optužnicom, par. 13; *Tužilac protiv Popovića i drugih*, predmet br. IT-05-88-PT i IT-05-88/1-PT, Odluka u vezi s daljnjim izmjenama i prigovorima na Optužnicu, 13. juli 2006. godine (dalje u tekstu: Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Popović*), par. 8 (fusnote izostavljene).

²⁵ Odluka u vezi s Drugom izmijenjenom optužnicom, par. 14.

²⁶ *Tužilac protiv Stanišića i Simatovića*, predmet br. IT-03-69-PT, Odluka po Zahtevu tužilaštva da se odobri izmena Izmenjene optužnice, 16. decembar 2005. godine, str. 3; *Tužilac protiv Kordića i drugih*, predmet br. IT-95-14-I, Odluka po pregledu optužnice, 10. novembar 1995., str. 3.

²⁷ Odluka u vezi s Drugom izmijenjenom optužnicom, par. 13; Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Popović*, par. 9.

nove optužbe, vrijeme koje je potrebno da bi se postupilo u skladu s procedurom iz pravila 50(B) i (C) može da predstavlja nepotrebno odgađanje kojim se optuženom nepravilno nanosi šteta.²⁸

IV. DISKUSIJA

A. Razdvajanje Optužnice i vođenje dvaju suđenja

1. Nadležnost Vijeća za razdvajanje optužbi

22. Vijeće ima nadležnost da razdvoji spojene optužbe u nekoj optužnici i da vodi zasebna suđenja. Vijeće može optužbe protiv jednog optuženog spojiti na dva načina: 1) tako što će predloženu optužnicu, koja sadrži višestruke optužbe, potvrditi ili odobriti njenu izmjenu, i to prije ili poslije prvog stupanja optuženog pred sud, ili 2) tako što će, na zahtjev, više potvrđenih optužnica protiv optuženog spojiti u jednu. Ovo se vidi iz procedure za osporavanje ovih dvaju načina spajanja optužnica koja je predviđena Pravilnikom. Shodno toj proceduri, spajanje koje je izvršeno na način opisan pod 1), kao što je slučaj u tekućem predmetu, osporava se podnošenjem preliminarnog podneska na osnovu pravila 72 kojim se traži razdvajanje spojenih tačaka optužnice. Spajanje izvršeno na način opisan pod 2), kao što je bio slučaj u predmetu *Slobodan Milošević*, osporava se podnošenjem odgovora na zahtjev za spajanje (ili iznošenjem argumenata na neki drugi način dok vijeće razmatra zahtjev za spajanje), a *ne* podnošenjem zasebnog preliminarnog podneska na osnovu pravila 72.²⁹ U prilog ovom zaključku, Vijeće, pored toga, napominje da, ukoliko se u slučaju opisanom pod 1) nije radilo o spajanju tačaka optužnice i ukoliko je morao biti podnesen zahtjev za spajanje na osnovu pravila 49 da bi se moglo smatrati da su tačka optužnice spojene, onda pravilo 72(A)(iii) uopšte ne bi bilo mjerodavno.

23. U predmetu protiv *Slobodana Miloševića*, Žalbena vijeće je zauzelo stav da, u slučaju kad je spajanje izvršeno na način opisan pod 2), Pretresno vijeće ima nadležnost da kasnije razdvoji optužbe i vodi zasebna suđenja. Vijeće sada mora da ocijeni da li ima nadležnost da to učini i onda kada je

²⁸ *Tužilac protiv Halilovića*, predmet br. IT-01-48-PT, Odluka po zahtjevu tužioca da se odobri izmjena Optužnice, 17. decembar 2004. godine (dalje u tekstu: Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Halilović*), par. 24; *Tužilac protiv Milana Lukića i Sredoja Lukića*, predmet br. IT-98-32/1-PT, Odluka po tužiočevom zahtjevu kojim traži dozvolu da izmijeni Drugu izmijenjenu optužnicu i po tužiočevom zahtjevu da uključi Rezoluciju 1820 (2008.) kao dodatni popratni materijal uz predloženu Treću izmijenjenu optužnicu kao i po zahtjevu Milana Lukića za preispitivanje ili za odobrenje radi ulaganja žalbe na nalog pretpretresnog sudije od 19. juna 2008., 8. juli 2008. godine (dalje u tekstu: Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Lukić i Lukić*), par. 32; Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Popović*, par. 10; *Tužilac protiv Zdravka Tolimira*, predmet br. IT-05-88/2-PT, Pismeno obrazloženje Odluke po zahtjevu tužilaštva za izmjenu Druge izmijenjene optužnice, 16. decembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka u pretpretresnom postupku u predmetu *Tolimir*), par. 24.

²⁹ *V. Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-99-37-PT, Odgovor *amicorum curiae* na podnesak tužilaštva o spajanju postupaka, 10. decembar 2001. godine.

spajanje izvršeno na način opisan pod 1). S tim u vezi, Vijeće nalazi da potvrđivanje Druge izmijenjene optužnice koja sadrži više optužbi i odobravanje njene izmjene predstavlja spajanje optužbi koje se, prema pravilu 49 Pravilnika, ne razlikuje od spajanja već postojećih zasebnih optužnica u jednu optužnicu i, stoga, konstatuje da je praksa Žalbenog vijeća iz predmeta protiv *Slobodana Miloševića* jednako mjerodavna i u sadašnjoj situaciji (gdje je spajanje izvršeno na način opisan pod 1)). Ovaj zaključak Vijeća potkrepljuju praksa Žalbenog vijeća, prema kojoj se na pravila 48 i 49 trebaju primjenjivati isti pravni uslovi, i činjenica da se, na osnovu pravila 82(B), osporavanje spajanja optužbi protiv više optuženih, izvršenog na osnovu pravila 48, vrši na isti način, bez obzira da li je spajanje izvršeno potvrđivanjem optužnice protiv više optuženih ili spajanjem već postojećih optužnica protiv više optuženih u jednu optužnicu.³⁰

24. Tužilaštvo tvrdi da može da podnese, kao i da je u drugim postupcima već podnosilo zahtjeve za razdvajanje na osnovu pravila 72(A)(iii), premda se nije radilo o razdvajanju tačaka optužnice spojenih u jednu optužnicu na osnovu pravila 49, već o razdvajanju predmeta protiv jednog optuženog na osnovu pravila 48.³¹ Vijeće smatra da nije potrebno utvrđivati da li je tužilaštvo podnijelo ili da li je moglo podnijeti preliminarne podneske za razdvajanje na osnovu pravila 72. Budući da Vijeće može *proprio motu* razmatrati razdvajanje potvrđene spojene optužnice, ono smatra da i jedna i druga strana u postupku mogu podnijeti zahtjev kojim će od Vijeća zatražiti razdvajanje tačaka optužnice. Zadatak Vijeća je da osigura da suđenje bude pravično i ekspeditivno i da se sudski postupak provede u potpunom skladu s pravima optuženog predviđenim u članovima 20 i 21 Statuta. Tužilaštvo u Zahtjevu iznosi tvrdnju da bi razdvajanje pružilo dodatnu zaštitu prava optuženog predviđenih Statutom i učinilo suđenja lakše izvodljivim i za Vijeće i optuženog. Stoga će Vijeće razmotriti Zahtjev za razdvajanje Druge izmijenjene optužnice.

2. Pravi kriterij za razdvajanje optužbi

25. Vijeće ima u vidu da se ni u jednom pravilu ne obrađuje pravni test za razdvajanje spojenih tačaka optužnice protiv jednog optuženog. Vijeće smatra da su testovi iz pravila 48, 49 i 82 relevantni za donošenje obaviještene odluke u predmetu koji rješava. U Odluci po žalbi u predmetu *Slobodan*

³⁰ V., na primjer, *Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže*, predmet br. IT-96-21, Optužnica, 20. mart 1996. godine; *Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže*, predmet br. IT-96-21, Pregled Optužnice, 21. mart 1996. godine; *Tužilac protiv Zejnila Delalića, Zdravka Mucića, Hazima Delića i Esada Landže*, predmet br. IT-96-21, Odluka po zahtjevima za odvojeno suđenje koje su podnijeli optuženi Zejnil Delalić i Zdravko Mucić, 26. septembar 1996. godine. Iako nikad nije podnesen zahtjev za spajanje na osnovu pravila 48, Vijeće u predmetu *Delalić* je izjavilo: "[o]ptuženi su, u skladu sa pravilom 48, u zajedničkoj optužnici optuženi za više zločina", *ibid.*, par. 2.

³¹ Vidi Replika, par. 4.

Milošević, Žalbeno vijeće je u obzir uzelo sljedeće faktore: 1) štetu koja bi mogla da bude nanescena pravima optuženog predviđenim članom 21 Statuta; 2) interese pravde, posebno pitanje da li bi dužina trajanja jedinstvenog suđenja učinila vođenje postupka manje praktičnim od vođenja dvaju suđenja; 3) da li bi jedinstveno suđenje predstavljalo lično opterećenje za optuženog; i 4) postoji li mogućnost da će optuženom na jedinstvenom suđenju biti nanescena šteta u vezi s dokazima koji su za određena krivična djela relevantni, a za druga nisu.³² Vijeće ima u vidu da je Žalbeno vijeće u predmetu protiv *Slobodana Miloševića*, kada je izjavilo da, "ukoliko [...] Pretresno veće stekne utisak da se suđenje razvija na takav način da njime postaje nemoguće upravljati [...] i dalje ostaje otvoren put Pretresnom veću da naloži razdvajanje optužbi", to učinilo u kontekstu neposrednog upućivanja na svoju diskusiju o diskrecionim faktorima koje je uzelo u obzir kada je odobrilo spajanje optužbi.³³ Pored toga, fraza "nemoguće upravljati" navedena je u kontekstu diskrecionog faktora 'interesa pravde', koji su u obzir uzeli i Pretresno i Žalbeno vijeće u predmetu protiv *Slobodana Miloševića*. Kada se čita u kontekstu diskusije Žalbenog vijeća, ovo Vijeće smatra da pravni test za razdvajanje spojenih optužbi jeste test faktora uravnoteženosti iz pravila 49. Došavši do tog zaključka, Vijeće pojašnjava da se ne bavi ponovnim razmatranjem pitanja da li su potvrda ili izmjena optužnice koja sadrži spojene optužbe, prvobitno spojene na osnovu pravila 49, bile ispravne. Umjesto toga, Vijeće će razmotriti da li bi razdvajanje bilo opravdano po testu uravnoteženosti iz pravila 49, kada se on primijeni u ovoj fazi postupka, a ne u vrijeme kad su optužbe prvobitno spojene.

26. Tužilaštvo iznosi argument da bi svaku eventualnu štetu po optuženog trebalo analizirati u odnosu na predložene razdvojene optužnice, dok odbrana tvrdi da bi se to trebalo primijeniti u odnosu na Drugu izmijenjenu optužnicu. Vijeće ima u vidu da, shodno dosadašnjoj praksi Žalbenog vijeća u vezi s pravilima 48 i 82(B), pravilo 82(B) zahtijeva da se oba uslova koja se u njemu navode primjenjuju i na "spojene postupke" i na "razdvajanje suđenja".³⁴ Nadalje, strane u postupku su zagovarale različite pristupe zaključku o nanošenju štete prilikom odobravanja ili odbijanja razdvajanja optužbi. Tužilaštvo tvrdi da Vijeće može da *odbije* razdvajanje optužnice samo ako dođe do zaključka da se razdvajanjem

³² Odluka po žalbi u predmetu *Slobodan Milošević*, par. 22.

³³ Odluka po žalbi u predmetu *Slobodan Milošević*, par. 22-26. Žalbeno vijeće je, u okviru primjene svojih diskrecionih ovlasti, u obzir uzelo ista tri faktora kao i Pretresno vijeće, ali nije bilo vezano obrazloženjima ili zaključcima Pretresnog vijeća, *ibid.*, par. 22, 30.

³⁴ *Supra*, fusnota 23; v. takođe *Tužilac protiv Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-PT, Zahtev tužilaštva za dozvolu da zameni Treću izmijenjenu spojenu optužnicu i dozvolu da Vlastimira Đorđevića izdvoji iz suđenja u ovom predmetu, 21. juni 2006. godine. Tužilaštvo je, na osnovu pravila 48 i 82(B), zatražilo da se postupak protiv jednog optuženog razdvoji od postupka protiv ostalih zbog rizika da bi spojenom optužnicom ostalima mogla biti nanescena šteta, par. 5. Vijeće takođe ima u vidu da je tužilaštvo u svojoj Replici navelo da je ovaj podnesak podnesen kao preliminarni podnesak na osnovu pravila 72(A)(iii), Replika, fusnota 9.

optužnice optuženom nanosi šteta. Odbrana tvrdi da Vijeće može da *odobri* razdvajanje optužnice samo ako dođe do zaključka da se Drugom izmijenjenom optužnicom optuženom nanosi šteta. Vijeće nalazi da ova tumačenja predstavljaju nedopustivo nametanje ograničenja diskrecionim ovlastima Vijeća da uzme u obzir *sve* relevantne faktore. Stoga će Vijeće štetu nanosenu optuženom uzeti u obzir kao faktor, ali ne jedini faktor, koji se tiče i Druge izmijenjene optužnice i predloženih razdvojenih optužnica.

27. U praksi Međunarodnog suda, u vezi s preliminarnim podnescima na osnovu pravila 72(A)(iii) kojima se traži razdvajanje tačaka optužnice, ne postoje presedani koji bi mogli poslužiti kao smjernice za tumačenje tog pravila.³⁵ Međutim, Vijeće ne vidi nikakvu logiku u postojanju različitog kriterija za razdvajanje shodno pravilu 72(A)(iii) u odnosu na razdvajanje shodno pravilima 48, 49 i 82(B).

3.Primjena pravnog kriterija za razdvajanje na tekući predmet

28. Pri utvrđivanju da li da odobri razdvajanje Druge izmijenjene optužnice, Vijeće smatra da su sljedeći faktori relevantni: (1) potencijalno ugrožavanje prava optuženog predviđenih članovima 20 i 21 Statuta; (2) drugi faktori koji su relevantni za interes pravde, a posebno relativno lakša izvodljivost, za Vijeće i strane u postupku, jedinstvenog suđenja nasuprot odvojenim suđenjima; i (3) potencijalno opterećenje za svjedoke.

29. Prije nego što započne diskusiju o ovim faktorima, Vijeće će se nakratko pozabaviti onim pitanjima koja su pokrenule strane u postupku, a koja Vijeće nije uzelo u obzir kao faktore. Vijeće smatra da argument odbrane u vezi s načelom zakonitosti nije utemeljen zbog toga što se zabrana retroaktivne primjene "novog" zakona shodno tom načelu odnosi na krivično-materijalno pravo, a ne na procesno pravo, kao što je slučaj u ovoj situaciji, gdje se radi o pitanju da li Pravilnik predviđa mogućnost razdvajanja optužbi.³⁶ Pravilo 6(D) Pravilnika sadrži procesno načelo zakonitosti Međunarodnog suda i, shodno tom pravilu, zabrana retroaktivne primjene izmjene i dopune Pravilnika

³⁵ Vijeće ima u vidu da tekst pravila 72 sadrži jednu dvosmislenu prilošku odredbu (zbog odsustva zareza), "zduženih u jednoj optužnici prema pravilu 49", koja se može protumačiti na dva različita načina. U svrhu ilustracije, Vijeće će ubaciti zareze u tekst ovog pravila. "Preliminarni podnesci, to jest podnesci kojima se traži razdvajanje tačaka zduženih u jednoj optužnici prema pravilu 49" ili "preliminarni podnesci, to jest podnesci kojima se traži razdvajanje tačaka zduženih u jednoj optužnici, prema pravilu 49". Vijeće takođe ima u vidu da ostatak pravila 72 glasi "ili se traže odvojena suđenja prema pravilu 82(B)". Kada se ove odredbe čitaju zajedno, shodno prvom tumačenju, pravilo 72 predviđa razdvajanje optužbi, ali ne govori ništa o pravnom kriteriju koji se tom prilikom primjenjuje, te predviđa odvojena suđenja u skladu s pravnim kriterijem iz pravila 82(B). Kada se ove odredbe čitaju zajedno, shodno drugom tumačenju, preliminarni podnesak na osnovu pravila 72 može se podnijeti 1) ako se njime traži razdvajanje spojenih tačaka optužnice shodno pravnom kriteriju iz pravila 49 ili 2) ako se njime traže odvojena suđenja za više optuženih shodno pravnom kriteriju iz pravila 82(B). Iz razloga navedenih u ovoj Odluci, Vijeće smatra da je drugo tumačenje tačno.

³⁶ V. *Tužilac protiv Delalića i drugih*, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001. godine, par. 810-817.

odnosi se na vrijeme donošenja i stupanja na snagu dotične izmjene i dopune, a ne na vrijeme činjenja navodnog krivičnog djela koje se nekom optuženom stavlja na teret. Pored toga, Žalbeno vijeće je dosad zauzimalo stav da bi pretresna vijeća trebala da "uzimaju u obzir" praksu izricanja kazni pred sudovima bivše Jugoslavije, ali da Međunarodni sud nije vezan zakonskim odredbama o izricanju kazni u SFRJ.³⁷ Isto tako, Međunarodni sud nije vezan odredbama zakona SFRJ u vezi s procedurom za razdvajanje tačaka optužnice.

30. Vijeće smatra da zdravstveno stanje optuženog ne predstavlja faktor, jer Vijeću dosad nisu na odgovarajući način predočene nikakve informacije o toj temi. Vijeću nisu na pregled dostavljeni nikakvi ljekarski izvještaji i ono smatra da su argumenti koje su s tim u vezi iznijele strane u postupku spekulativni i nepotkrijepljeni. Vijeće takođe smatra da javni interes za ubrzano rješavanje jednog aspekta optužbi koje se stavljaju na teret optuženom, za razliku od drugih aspekata, nije bitan za razmatranje ovog pitanja od strane Vijeća. Vijeće je itekako svjesno da postoji znatan interes, kako među žrtvama, tako i u međunarodnoj zajednici, da se ekspeditivno izrekne presuda za krivična djela koja se optuženom stavljaju na teret u Drugoj izmijenjenoj optužnici, posebno kad se ima u vidu da je optuženi bio u bjekstvu sve do 2011. godine. Vijeće smatra da to što tužilaštvo pominje "nepredviđene okolnosti" upućuje na zabrinutost da suđenje na osnovu Druge izmijenjene optužnice možda neće biti dovršeno, u kom slučaju bi pitanje odgovornosti optuženog za krivična djela koja se navode u Optužnici ostalo neriješeno.³⁸ Ukoliko se želi iznijeti argument da bi pravda bila bolje zadovoljena ukoliko bi se došlo do presude, bilo osuđujuće bilo oslobađajuće, na *barem* jednom manjem suđenju po određenom dijelu sadašnjih tačaka Optužnice, onda Vijeće naglašava da strane u postupku to trebaju jasno i neposredno izložiti u svojim podnescima. Ukoliko je zdravstveno stanje optuženog osnova na kojoj se temelji Zahtjev, onda bi Vijeće od strana u postupku očekivalo da s tim u vezi podnesu detaljne podneske, potkrijepljene medicinskom dokumentacijom, pri čemu Vijeće naglašava da svoje zaključke ne može temeljiti na izvještajima u sredstvima javnog informisanja ili drugim sličnim izvorima. I opet, Vijeću nije predočena nikakva medicinska dokumentacija te vrste. Pored toga, Vijeće uočava da se u Zahtjevu predviđa drugo suđenje, zasnovano na predloženoj optužnici u vezi sa Sarajevom, opštinama i taocima, ali primjećuje da se ne govori o tome da bi i drugo suđenje moglo biti pogođeno "nepredviđenim okolnostima". U Zahtjevu se, isto tako, ne govori o tome kao bi, u slučaju da drugo suđenje ne bude dovršeno zbog tih "nepredviđenih okolnosti", odluka da se optužbe razdvoje mogla da

³⁷ *Ibid.*

³⁸ Zahtjev, par. 2, 16, 20, 24; Replika, par. 11.

ugrozi ostvarenje pravde za žrtve zločina navedenih u predloženoj optužnici u vezi sa Sarajevom, opštinama i taocima.

(b) Faktori koje je Vijeće uzelo u obzir

31. Vijeće smatra da bi se razdvajanjem optužbi i vođenjem dvaju suđenja mogla nanijeti šteta optuženom, a posebno kad je u pitanju njegova mogućnost da lično učestvuje u pripremi svoje odbrane za drugo suđenje. Vijeće smatra da bi optuženi, ako bi istovremeno morao da učestvuje u pretpretresnim pripremama u jednom predmetu i u pretresnoj ili žalbenoj fazi prvog suđenja, bio nepravično opterećen i da bi to ograničilo njegovu sposobnost da efikasno učestvuje u bilo kom od ta dva predmeta. Vijeće smatra da bi podjela vremena i pažnje koju bi od optuženog iziskivalo njegovo učešće u svojoj odbrani u oba predmeta mogla dovesti do toga da njegovo učešće bude manje djelotvorno, kao i da bi mogla zahtijevati sporiji tempo suđenja u oba predmeta. Najzad, Vijeće smatra da bi praktični zahtjevi dvaju suđenja, kao što je potreba da se potencijalno angažuju dva tima odbrane i da se vrši njihova koordinacija, takođe doveli u pitanje sposobnost optuženog da učestvuje u pripremi svoje odbrane na svakom od suđenja i dodatno usporili odvojena suđenja.

32. Vijeće uvažava argument tužilaštva da bi se početak drugog suđenja mogao podesiti kako bi se zaštitilo pravo optuženog da ima odgovarajuće vrijeme za pripremu svoje odbrane, ali smatra da ovaj argument da se drugo suđenje odgodi u ovisnosti o tome kako se bude odvijalo prvo nosi sa sobom jednak rizik ugrožavanja prava optuženog da mu se sudi bez nepotrebnog odgađanja. Odbrana je u svojim podnescima jasno stavila do znanja da je optuženi pripravan da odgovori na sve optužbe koje mu se sada stavljaju na teret. U slučaju da dođe do dugotrajnijeg žalbenog postupka, potencijalno odgađanje drugog suđenja moglo bi znatno da potraje. Pravo na dovoljno vremena za pripremu odgovarajuće odbrane i pravo na suđenje bez nepotrebnog odgađanja su neotuđiva prava optuženih. Vijeće se ne slaže s tim da bi se ta dva prava trebala dovesti u međusobni sukob ukoliko se to može izbjeći i smatra da bi se razdvajanjem i vođenjem dvaju suđenja stvorio takav sukob koji trenutno ne postoji.

33. Vijeće nije mišljenja da bi bilo teško upravljati suđenjem po Drugoj izmijenjenoj optužnici. Pored toga, predloženo pravno sredstvo razdvajanja optužbi ne ublažava nijedno od potencijalnih strahovanja u vezi s upravljanjem suđenjem po Drugoj izmijenjenoj optužnici. Vijeće, primjera radi, napominje da ne bi došlo ni do kakve uštede vremena u procesu objelodanjivanja u pretpretresnoj fazi jer pregled dokaznog materijala koji bi trebalo da izvrši tužilaštvo ne bi bio skraćen tako što bi tužilaštvo pregledalo samo materijal za predloženi predmet u vezi sa Srebrenicom, budući da taj proces

podrazumijeva pregledanje svih dokumenata da bi se utvrdilo da li su oni relevantni ili oslobađajući. Premda bi stvarni broj dokumenata za koje bi se utvrdilo da ih treba objelodaniti u predmetu u vezi sa Srebrenicom možda bio manji od broja dokumenata koje bi trebalo objelodaniti po Drugoj izmijenjenoj optužnici, proces pregledavanja bi, smatra Vijeće, bio identičan procesu pregledavanja koji je trenutno u toku i morao bi, zapravo, da bude izvršen i po drugi put za suđenje u vezi sa Sarajevom, opštinama i taocima, usljed čega bi ukupni proces objelodanjivanja trajao duže za dva suđenja nego za jedno.

34. Vijeće smatra da bi razdvajanje optužbi i vođenje dvaju suđenja umjesto jednog moglo biti i znatno manje efikasno. Argumente koje je iznijela odbrana Vijeće tumači kao njenu izjavu da odbranu po optužbama u vezi sa Srebrenicom priprema tako što će njome obuhvatiti i prethodne događaje. Vijeće ne vidi kakva bi bila prednost vođenja dvaju suđenja ukoliko odbrana po optužbama na prvom suđenju predviđa izvođenje dokaza o događajima na koje bi se odnosilo drugo suđenje. Čini se da bi to obesmisllilo svrhu vođenja dvaju manjih suđenja i da bi moglo dovesti do toga da već sam dokazni postupak odbrane na prvom suđenju, čak i ako se ne računa drugo suđenje, po svom trajanju bude sličan dokaznom postupku koji bi odbrana provela na prvobitnom spojenom suđenju. Vijeće, nadalje, ima u vidu da bi vremenska ograničenja i rokovi za podnošenje odgovora, predviđeni Pravilnikom, takođe doveli do toga da cjelokupni proces dvaju suđenja traje duže od jednog spojenog suđenja. Drugi razlog za zabrinutost iz perspektive vođenja postupka jeste organizovanje svjedočenja svjedoka na drugom suđenju, nakon što su već svjedočili na prvom, te ponavljanje dokaza i svjedočenja. Određene dokaze, na primjer u vezi s položajem i ovlastima optuženog, bilo bi potrebno na oba suđenja predložiti Vijeću, koje bi ih onda na svakom od suđenja razmotrilo i donosilo odluke po njima. Konkretno, iskazi koje bi svjedoci dali na prvom suđenju, a koji se odnose na djela i ponašanje optuženog, u mnogim se slučajevima ne bi mogli uvrstiti na drugom suđenju a da se suprotstavljenj strani ne omogući pravo da te svjedoke unakrsno ispita.³⁹ To bi značilo da bi se od određenih svjedoka zahtijevalo da doputuju pred Međunarodni sud kako bi još jednom svjedočili. Još jedan razlog za zabrinutost odnosi se na sporenje u vezi s proceduralnim pitanjima, u kojem bi odluke trebalo donositi dvaput, umjesto jednom. Ovaj razlog za zabrinutost postoji i u slučaju da pretresno vijeće koje bude rješavalo u drugom predmetu bude isto ono vijeće koje rješava u prvom i u slučaju da predmete budu rješavala dva različita pretresna vijeća. U slučaju da drugi predmet bude rješavalo neko drugo pretresno vijeće, javljaju se i neki drugi razlozi za zabrinutost u vezi s vođenjem postupka. Na primjer, normalno je da tokom određenog perioda trajanja postupka strane u postupku i vijeće razvijaju određene rutine i načine djelovanja koji često rezultiraju

³⁹ V., konkretno, pravila 92bis, ter i quater Pravilnika.

efikasnijim i ekspeditivnijim suđenjem. Drugo pretresno vijeće ne bi bilo svjesno toga i ne bi moglo da primjenjuje rutine koje su razrađene na prvom suđenju, već bi moralo iznova da ih razrađuje.

35. Pored toga, ako bi se Optužnica razdvojila i vodila dva suđenja, Vijeće i sudije koje su raspoređene u tekući predmet mogli bi biti raspoređeni i u drugi predmet (predmet u vezi sa Sarajevom, opštinama i taocima). Vijeće smatra da u vezi s tim scenarijem postoje bitni razlozi za zabrinutost u pogledu legalnosti i vođenja postupka. U slučaju da isto vijeće bude rješavalo oba predmeta, moglo bi da se postavi pitanje pristrasnosti i utiska pristrasnosti. Još jedan razlog za zabrinutost bio bi taj što bi, u slučaju da se presuda u prvom predmetu piše tokom pretpretresnog perioda ili početka suđenja u drugom predmetu, to štetno uticalo na tempo suđenja u drugom predmetu.

36. Konačno, ukoliko tužilaštvo *jeste* mišljenja da bi optuženi teško mogao da se nosi sa suđenjem po Drugoj izmijenjenoj optužnici ili da bi ono za optuženog postalo preteško, ništa iz ove Odluke ne sprečava tužilaštvo da podnese prijedloge kako bi se suđenje, po njegovom mišljenju, učinilo lakšim za vođenje. Na primjer, na prvoj statusnoj konferenciji, održanoj 25. avgusta 2011. godine, Vijeće je uputilo tužilaštvo da u svojim podnescima na osnovu pravila 73bis(D) odgovori na pitanje zbog čega su incidenti i opštine koji su uklonjeni iz predmeta *Karadžić* ostali u Drugoj izmijenjenoj optužnici.⁴⁰ Na drugoj statusnoj konferenciji, održanoj 6. oktobra 2011. godine, Vijeće je dalo daljnja uputstva tužilaštvu da se pozabavi pitanjem koje bi opštine, po njegovom mišljenju, mogle da budu uklonjene iz Druge izmijenjene optužnice.⁴¹ Pored toga, bez obzira na proceduru koju je potrebno primijeniti shodno pravilu 73bis(D), drugi mogući prijedlozi tužilaštva mogli bi da obuhvate zahtjev da se Druga izmijenjena optužnica ograniči u pogledu veličine i obima. Za razliku od predloženog razdvajanja optužbi, takvo pravno sredstvo bi moglo da umanjí sve potencijalne razloge za zabrinutost u vezi s vođenjem suđenja po Drugoj izmijenjenoj optužnici.

37. Konačno, Vijeće nalazi da bi vođenje dvaju suđenja moglo biti napornije za svjedoke. Za razliku od situacije u kojoj se predmet protiv više optuženih razdvaja na više zasebnih suđenja, ovdje bi više svjedoka sa prvog suđenja pozvanih na drugo suđenje, koji, na primjer, svjedoče o pitanjima koja se odnose neposredno na djela i ponašanje optuženog, svjedočilo o istim pitanjima vezanim za istog optuženog kao i na prvom suđenju. Pozivanje svjedoka na više suđenja jeste pitanje koje se tiče vođenja postupka, ali se isto tako tiče i samih svjedoka, posebno kada bi potencijalni period od prvog do drugog poziva mogao da bude dugotrajan i kad se uzmu u obzir praktični razlozi remećenja svakodnevnog

⁴⁰ T. 64-65.

⁴¹ T. 83.

života svjedoka uzrokovanog time što bi morali da putuju i što im se možda uzima vrijeme koje bi posvetili svom poslu ili porodici. Vijeće smatra da potencijalno opterećenje za svjedoke, ukoliko bi morali da svjedoče dvaput, a ne samo jednom, predstavlja relevantan i važan faktor.

38. Na osnovu gorenavedenih faktora, Vijeće smatra da nema razloga da se Druge izmijenjena optužnica razdvoji i takođe je mišljenja da bi se razdvajanjem mogla nanijeti šteta optuženom, da bi usljed razdvajanja suđenja mogla biti teža za vođenje i manje efikasna, te da bi postojao rizik od nepotrebnog opterećenja svjedoka. Stoga Vijeće odbija predloženo razdvajanje Druge izmijenjene optužnice.

B. Izmjena Optužnice kako bi se u nju uvrstio zločin u Bišini

39. Vijeće smatra da će izmjena Druge izmijenjene optužnice kako bi se u nju uvrstio zločin u Bišini osigurati da se riješe bitna pitanja u ovom predmetu. Prije nego što odobri izmjenu, Vijeće takođe mora da razmotri da li predložena izmjena ispunjava uslov postojanja *prima facie* osnova iz člana 19 i da li bi dovela do nepravičnog nanošenja štete optuženom u svjetlu okolnosti predmeta u cjelini. Kao prvo, Vijeće je pažljivo pregledalo dodatne propratne materijale i konstatuje da oni ispunjavaju uslov postojanja *prima facie* osnova iz člana 19 Statuta.

40. Da bi utvrdilo da li bi izmjena dovela do nepravičnog nanošenja štete, Vijeće mora da utvrdi status te izmjene. Vijeće podržava zaključke pretresnih vijeća u predmetima *Halilović, Popović, Lukić i Lukić* i *Tolimir* da je ključno pitanje u vezi s tim da li neka izmjena optužnice ima za posljedicu dodavanje "nove optužbe" to da li se predloženom izmjenom uvodi "osnova za osuđujuću presudu koja se činjenično i/ili pravno razlikuje od bilo koje osnove koja je već navedena u optužnici".⁴² Zločin u Bišini je isključen iz Druge izmijenjene optužnice.⁴³ Tužilaštvo putem svog Zahtjeva nastoji da ga ponovo uvrsti u Optužnicu. U ovim okolnostima, Vijeće nalazi da zločin u Bišini predstavlja novu osnovu za osuđujuću presudu optuženom koja se činjenično razlikuje od onih koje su trenutno navedene u Drugoj izmijenjenoj optužnici.

41. Vijeće smatra da je ova izmjena predložena u relativno ranoj fazi prepretresnog postupka i unutar perioda od tri mjeseca nakon podnošenja Druge izmijenjene optužnice. Nadalje, propratni

⁴² V. Odluka u prepretresnom postupku u predmetu *Halilović*, par. 30; Odluka u prepretresnom postupku u predmetu *Lukić i Lukić*, par. 32; Odluka u prepretresnom postupku u predmetu *Popović*, par. 11; Odluka u prepretresnom postupku u predmetu *Tolimir*, par. 25.

⁴³ Odluka u vezi s Drugom izmijenjenom optužnicom, par. 17, 20.

materijali koji se odnose na zločin u Bišini su ograničenog obima. Vijeće, stoga, smatra da odbrana ima dovoljno vremena da bez odgađanja postupka pripremi odbranu i da vrijeme koje će biti potrebno za postupanje u skladu s procedurom iz pravila 50(B) i (C) neće dovesti do nepotrebnog odgađanja. Stoga Vijeće smatra da odobrenje izmjene neće dovesti do nepravičnog nanošenja štete optuženom u svjetlu predmeta u cjelini i, budući da prpratni materijali ispunjavaju uslov *prima facie*, daje odobrenje za izmjenu Optužnice kako bi se u nju dodao zločin u Bišini.

V. DISPOZITIV

42. Iz gorenavedenih razloga, Vijeće

ODBIJA zahtjev tužilaštva za razdvajanje Druge izmijenjene optužnice;

PROGLAŠAVA Zahtjev bespredmetnim u odnosu na zahtjev tužilaštva za vođenje dvaju suđenja;

ODOBRAVA zahtjev tužilaštva za izmjenu Druge izmijenjene optužnice kako bi se u nju, kao nova optužba, uvrstio zločin u Bišini;

UPUĆUJE tužilaštvo da Treću izmijenjenu optužnicu podnese najkasnije sedam dana od dana zavođenja ove Odluke;

NALAŽE da se ponovno stupanje pred sud održi na sljedećoj statusnoj konferenciji nakon podnošenja Treće izmijenjene optužnice kako bi se optuženom omogućilo da se izjasni o krivici po novoj optužbi; i

ZAKAZUJE rok odbrani da eventualne preliminarne podneske na osnovu pravila 72 u vezi s novom optužbom podnese najkasnije 30 dana od izjašnjavanja optuženog o krivici.

Sastavljeno na engleskom i francuskom, pri čemu je mjerodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orié,
predsjedavajući

Dana 13. oktobra 2011.
U Haagu,
Nizozemska

[pečat Međunarodnog suda]